

ÇOCUĞA TUVALET ALIŞKANLIĞI KAZANDIRILMASI

Tuvalet eğitimi diye bilinen özerklik dönemi ikinci ve üçüncü yaşı içine alır. Her şeyden önce çocuk, yürümeye ve konuşmaya başlamıştır. Kazanılan bu iki önemli yetenek, onu süt çocukluğunun güçsüz, edilgin ve bağımlı durumundan çıkarır. Çocuğun ilk öğrendiği sözlerden biri 'yok' kelimesidir. Başına buyruk, ele avuca sığmaz, öfkeli, tutturan bir çocuk olup çıkmıştır. Annesine görünmez bir iple bağlı, ama ayrı bir kişi, ayrı bir varlık olduğunu bilmenin, yeni yeteneklerini kullanmanın sarhoşluğu içindedir. Kendiliğinden verdiği bir oyuncağı, biraz sonra ağlayarak geri ister. Karşıt duygular arasında gidiş geliş en belirgin olarak tuvalet eğitiminde ortaya çıkar.

Anne ister ki çocuk dışkısını, çişini haber versin, kuru kalsın, bezini kirletmesin, oturağa otursun, dışkısını kendi istediği zaman değil, annenin uygun gördüğü zaman yapsın. Çocuk korkutmalar ya da gönül almalarla bir düzene zorlandıkça, özerk tutumuna aykırı düşen bu duruma direnç gösterir. Annenin sabırsız olduğu, baskı kullanarak kısa sürede sonuç almak istediği durumlarda çocuğun direnmesi açıktan baş kaldırmaya dönüşür. Örneğin; Saatlerce oturakta oturmaya zorlanan çocuk, kendini tutar, kaldırılıp bağlandıktan sonra dışkısını boşaltır. Bu dışkılama üzerinde kurduğu egemenliğini anneye bırakmak istemeyişinden ileri gelen bir tutumdur. Dışkısının birikmesi, sonra boşalımından haz duyar. Dışkılama bu dönemde çocuğun ilgi odağı olmaya başlar. Çocuk bununla da kalmaz, dışkısına kendinin bir parçası ve değerli bir nesne gözüyle bakar, erişkin gibi bakmaya yavaş yavaş alışır. Parmağıyla karıştırmaktan, sağa sola bulaştırmaktan zevk alır. Kirlenmesine, dokunmasına arada kazaya kızmamak gerekir. Sözle sakın olarak anlatmak, uygun davranınca sevecen sözle ödüllendirmek doğrudur.

Özerklik döneminde çocuk, hiç kısıtlanmadan, kendi isteklerine ve eğilimlerine hiç ket vurulmadan yetiştirilirse, engel tanımayan, bencilliği ve saldırganlığı gittikçe artan, isteklerini ne pahasına olursa olsun elde etmek isteyen, öfke nöbetleriyle vurucu, kırıcı bir yaratık olup çıkar. Dışkılama ve işemeyi bir saldırganlık aracı olarak kullanır. Pis ve savruk olur, yatağına işediği gibi, ortalığa da işer. Dışkısını öteye beriye yapar. Bu davranışlarında özerkliği korumayı aşan bir baş kaldırma vardır.

Anne her zaman yenik düşmez, dayak, korkutma ve ayıplama yöntemleriyle çocuğa aşırı bir baskı uygulayabilir. Bu durumda çocuk doğal eğilimlerini içe bastırarak, annenin istediği davranışları benimsemek zorunda kalır. Saldırganlık yerine aşırı uysallık ve boyun eğme ya da açık saldırganlık yerine inatçılık gelişebilir. Pisleme ve dağıtma eğiliminin yerini, aşırı temizlik, titizlik ve düzenlilik alır. Dışkısını çok düzenli yaparak ya da günlerce tutarak annenin beklediği temizliği ve kuruluğu sağlamaya çalışır. Bu özellikler çok belirgin olursa, çocuk ileride aşırı titiz, düzenli, kılı kırk yaran, kuruntulu bir kişilik geliştirebilir.

Tuvalet eğitiminin çocukla annesi arasında bir savaşa dönüşmemesi gerekir. Bu amaçla çocuğun kısa sürede temiz ve kuru kalması beklenmemelidir. Kimi annelerin yaptığı gibi çocuğu daha üç aylıkken eğitmeye kalkışmak, çocuk için güç, anne için yorucu olur. Anne ister istemez sabırsızlanır, çocuğu tedirgin eden zorlamaya girişir. Tuvalet eğitimi için en uygun yaşın XII.-XV. aylar olduğu saptanmıştır. Dışkılama ile görevli büzücü kaslar, fizyolojik olarak çocuk yürümeye başlayınca gelişebilmektedir. Ayrıca 1-1.5 yaş arasında başlatılan eğitimin en kısa sürede tamamlandığı da bir gerçektir. Ancak dışkısını düzenli haber verme bakımından, çocuğa iki yaşına kadar süre tanımak gerekir. Tuvalet eğitiminin bir yaşından önce VIII. ayda başlatılmasının da büyük bir sakıncası olmaz. Yeter ki çocuğa baskı yapılmamasın, bir-iki ay içinde kuru kalması beklenilmesin. Önemli olan, çocuğun tepkisine ve direncine yol açmayacak kararlı bir tutumla dışkılamayı düzene sokmaktır. Genellikle

çocuklar çişlerini 2 yaşlarında haber vermeye başlarlar. Ancak 3-4 yaşına kadar, geceleri yataklarını ıslatmaları olağandır.